

Position Paper inzake vervuilende staalslakken te Spijk

Stichting Natuurlijk Schoon Spijk – ir. A.C. de Kluizenaar (secr)

De gemeente West Betuwe is een fusiegemeente van 26 dorpskernen met ruim 50.000 inwoners langs de A15 ten oosten van Gorinchem. In deze gemeente ligt in het dorp Spijk de grootste berg staalslakken van Nederland, 670.000 ton, meer dan de jaarproductie aan giftige staalslakken van Tata Steel. Deze afvalberg staalslakken ligt sinds 2017 zonder beschermingsmaatregelen in het weiland gif te lekken in afwachting van een oplossing. Stichting Natuurlijk Schoon Spijk is een werkgroep van lokale bewoners die zich inzet voor verwijdering van de staalslakken.

De bron van ellende is het rijksbesluit om staalslakken als secundaire bouwstof goed te keuren en toepassing onder voorwaarden toe te staan. Het economisch belang van Tata Steel heeft hierbij ongetwijfeld meegewogen. Via Pelt&Hooijkaas wordt het 'product' afgezet op de markt. Afnemers krijgen als beloning geld toe bij iedere ton die zij afnemen en met overhandiging van de toepassingsvoorwaarden kan Pelt&Hooijkaas zich onttrekken aan iedere aansprakelijkheid voor schade ten gevolge van een verkeerde toepassing. Tata Steel blijft met deze constructie geheel buiten schot en strijkt een royale winst op van vermeden stortkosten.

En zo besloot de aannemer van de vergunde geluidswal langs de A15 in 2017 om deze met staalslakken uit te voeren. Met deze toepassing en de bijbehorende vergoeding zijn vele miljoenen verdiend door de aannemer en zijn opdrachtgever, golfbaan The Dutch. Maar wat de gemeente en omgevingsdienst niet zagen was dat de staalslakken in strijd met de voorwaarden op het maaiveld werden gestort. Na waarschuwingen van de bewoners signaleerde het waterschap uiteindelijk vanuit de lucht groengele plassen waarna het werk werd stilgelegd.

Sindsdien is de gemeente West Betuwe in gesprek en onderhandeling met The Dutch en haar rechtsopvolgers over een oplossing. Bang voor de financiële gevolgen van een mogelijk faillissement van The Dutch, durft de gemeente niet hard op te treden met juridische stappen. De Provincie Gelderland laat ondanks de aangetoonde vervuiling van het grondwater niets van zich horen en wil zich niet branden aan deze potentiële financiële strop. De staatssecretaris is door de landelijke problemen met staalslakken met een meldingsplicht gekomen. Maar hiermee is een oplossing voor Spijk niet naderbij gekomen. De staalslakken liggen nog steeds gif te lekken en bij droogte stuift het op in stofwolken over de omgeving. De beheerskosten voor de gemeente (en burgers!) lopen gestaag op.

De afzet van de giftige staalslakken in Nederland door Tata Steel moet stoppen. De gezondheid van onze burgers en milieu mogen niet langer opgeofferd worden voor de belangen van een buitenlandse onderneming die winsten afroemt. Tata Steel en Pelt&Hooijkaas nemen geen verantwoordelijkheid voor hun 'product' en zadelen de gemeenten met de problemen op. Bij een grootschalige toepassing zoals in Spijk is de problematiek al snel groter dan een gemeente aankan, zeker als een provincie niet bijspringt om het op te lossen.

De problematiek van Spijk is een gevolg van het door het rijk gevoerde beleid inzake de toepassingsmogelijkheden van staalslakken. Het rijk kan deze fout herstellen door met gemeente en Provincie een oplossing te zoeken met een ruimhartige financiële bijdrage vanuit het rijk. De staalslakken moeten weg uit Spijk want de bodem is totaal ongeschikt voor een definitieve opslag. De gemeente en bewoners van Spijk hebben al genoeg hinder en schade ervaren. De impasse van afgelopen jaren toont aan dat gemeente en Provincie niet tot een oplossing komen. Wij doen daarom een dringend beroep op het rijk om de afvoer van de staalslakken in Spijk mogelijk te maken en deze financieel te ondersteunen.